

Pakiet pedagoga na dobry start

EDYCJA 2022

Asi, za moc wskazówek
i uczenie bycia pedagogiem.
Twoje wsparcie dawało mi odwagę
i siłę do przeciwstawiania się
wielu problemom, które
wydawały mi się za trudne

Oczywiście mojej terapeutce i
mentorce za wiarę i odkrywanie
zasobów

Zawartość pakietu:

Charakterystyka pracy pedagoga i wskazówki z pracy własnej wraz z przydatnymi linkami do ważnych stron

Opis trudnych przypadków w pracy pedagoga wraz ze wskazówkami i niezbędnymi linkami

Diagnoza i obserwacja (opis i kwestionariusze)

Karty do rozmów z uczniami

Zestaw uniwersalnych scenariuszy:

Emocje w czterech porach roku (klasy 1-3)

Rozmawianie przez dialogowanie (klasy: 4-8)

Po nitce do kłębka-strategia rozwiązywania problemów klasowych

Labirynt problemów- arkusz do diagnozy problemu danego ucznia

ABC pedagoga- polecane materiały i literatura

Lista zadań i obowiązków na wrzesień „*Wrześniowa kartka pedagoga*”

Pedagog też człowiek- materiały wspierające

Wszystkie materiały są moim twórczym pomysłem (z wyjątkiem części merytorycznej). W pakiecie nie znajdują się arkusze czy kwestionariusze. Znajdują się jedynie odnośniki do dokumentów w wolnym dostępie. Dokumenty szkolne nie są wytworem za które pedagog powinien płacić. Szablony dokumentów są publikowane, a wszelkie wzory dokumentów szkolnych powinny być pracą zespołową.

Kochani, cieszę się, że po raz kolejny mogę dzielić się z Wami moimi materiałami. Nie ukrywam, że stresowałam się, gdy nie mogłam poukładać swoich pomysłów. Materiał skrupulatnie zbierałam przez cały rok zapisując swoje pomysły czy kompletując swoje dokumenty. Praca pedagoga w ubiegłym roku szkolnym była dla mnie niesamowicie obciążająca. Musiałam zmierzyć się z rzeczami, które były dla mnie całkowicie nowe, a przy tym stresujące. Cały czas w tym czasie pilnowałam tego, aby dbać o siebie i opiekować się swoimi potrzebami najlepiej jak umiem. To jest niesamowicie ważne w pracy w której niesiemy pomoc innym. Taka właśnie jest praca pedagoga. Trzeba być zawsze gotowym do pomocy, znać rozwiązania wszystkich problemów i...Nie, to nie jest prawda. Pedagog szkolny wcale nie musi znać rozwiązań na wszystkie problemy. Kiedy czujemy się przytłoczeni mamy prawo szukać wsparcia. Praca pedagoga w swojej naturze w ostatnich latach przyjęła charakter pracy bardzo interwencyjnej. Uczniowie zgłaszają się do nas z najróżniejszymi problemami. Trudne jest to, że niejednokrotnie są to problemy, które wynikają z systemu rodzinnego do którego absolutnie nie mamy wglądu. Często są to bardzo osobiste tragedie. Teoretycznie powinien wspierać nas psycholog szkolny. Ale...co jeśli uczeń zaufa nam i u nas będzie szukał wsparcia. Co jeśli akurat psycholog będzie nieobecny?

System nie ułatwia pracy i nie będzie ułatwiał w najbliższym czasie (przynajmniej nic mi o tym nie wiadomo). Oprócz pracy, gdzie ważny jest człowiek, system nie wykazuje łaski powierzając do tworzenia coraz to dziwniejsze dokumenty. Weźcie pod uwagę sytuację, gdy jest kontrola, nikt nie pyta z jakimi trudnościami przyszło się Pani/ Panu zmierzyć. Tymczasem podczas kontroli sprawdzane są poprawności dokumentów i tabelk.

Mi często przychodzi na myśl dewiza, „Nie ma uczniów, są dokumenty”.

Myślicie, że można to zmienić? Ja częściowo zmiany wprowadzam w swoje stanowisko. Dbając o siebie, korzystając z superwizji, gdy czuję przytłoczenie, dopytując bardziej doświadczonych koleżanek, siadając nad problemem i rozpisując go, co mogę zrobić ja, a co niekoniecznie. Dbajcie o swój własny komfort. Nie chcę, żeby zabrzmiało, że mi zawsze idealnie wychodzi wszystko. Nie, zdarza mi się być

sfrustrowaną, czuć bezsilność, prosić o pomoc kilkakrotnie w tej samej sprawie, narzekać. Przez cały rok szkolny udało mi się przetrwać dzięki notatkom w kalendarzu, staraniu się w usłyszeniu siebie, uczniów, innych nauczycieli. Nie chcę pisać typowo coachingowo, ale wiem, że w tym opresyjnym systemie my też możemy, a nawet musimy dbać o siebie.

Warto też, abyście (jeśli macie taki przywilej) zbadali jaki aspekt pracy lubicie. W mojej szkole było dwóch pedagogów (ze mną) i psycholog. Bardzo lubię zajęcia pedagogiczne i z reguły zajmowałam się dostarczaniem inspiracji na zajęcia. Moja koleżanka czuje się mocniejsza w spotkaniach na forum i częściej właśnie ona się angażowała w te powinności. Wiem, że to może wydawać się absurdalne, że mówię o tym w kontekście szkoły publicznej. Ale...ja na początku nawet nie próbowałam zmienić czegoś, prosić o coś, tylko z góry zakładałam, że nie mam prawa mówić o swoich potrzebach. Czasem warto spróbować, aby przekonać się. Praca w szkole jest ciężkim kawałkiem chleba i jeśli my nie będziemy się wzajemnie wspierać to będzie jeszcze trudniej. W jednej placówce doświadczyłam mobbingu, odeszłam po trzech miesiącach z dnia na dzień w ciągu roku i wiem, że takie historie jak moja nie są jednostkowe. Niestety nikt się za mną nie wstawił. Placówka działa w najlepsze (publiczna) z tą samą dyrekcją. Nikomu nie przeszkadza to, że prawa nauczyciela są łamane i jest to na porządku dziennym.

Kolejną bolączką jest to, że wymagania są niewspółmierne do wynagrodzenia. Pomyślałam, że skoro można ułatwiać sobie pracę to trzeba to robić. Może kieruje mną jakieś poczucie misji, ale dopóki widzę w tym sens, będę to robić.

Kochani, zawsze możecie podzielić się swoimi refleksjami i dopytać, gdy coś wydaje się za trudne.

Zostawiam mail: witaj@strefadobrejeducacji.pl

Z pozdrowieniami, Małgorzata Czyrnek

Pedagog szkolny- obowiązki

Problematyka tego zawodu polega na tym, że w rozporządzeniu zakres obowiązków jest rozpisany razem z obowiązkami psychologa szkolnego, a doskonale wiemy, że są to osobne zawody. Dodatkowo od roku 2022/23 zostało wprowadzone nowe stanowisko pedagoga specjalnego (pedagodzy specjalni byli dotychczas tam, gdzie była taka potrzeba, a obecnie będą zasilali szeregi specjalistów szkolnych). Będzie wymagało to stworzenia porządku, aby obowiązki poszczególnych osób były jasne i niewykraczające poza kompetencje konkretnej osoby. Niestety tak się składa, że prawie w każdej szkole pedagog szkolny oprócz swoich zadań musi czasami wykonywać dodatkowe zadania, które nie są wpisane w jego zakres obowiązków. Te sytuacje często wynikają z organizacji w szkole czy braku kadry w danym dniu. Takie sytuacje bardzo zaburzają pracę pedagogiczną, która jest intensywna. Piszę o tym, aby już na początku roku zadbać o swoje stanowisko i określić jasno zasady, które będą sprzyjały naszej pracy.

Wypiszę obowiązki, które wynikają z praktycznego funkcjonowania w szkole jako pedagog szkolny już od kilku lat. Oto one:

Koordynuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole, ale nie robi wszystkiego samodzielnie:

- dostosowania o uczniu/ karty o uczniu (wychowawcy)
- zespół IPET (pedagog wraz z nauczycielami oraz wychowawcami)
- aktualizuje nowe opinie i informuje nauczycieli

Rozwiązuje bieżące problemy, ale korzysta przy tym ze wsparcia różnych instytucji i nie zostaje sam z problemem.

Pomaga wychowawcom w rozwiązywaniu bieżących spraw. Jednak warto ustalić procedurę rozwiązywania problemów powstałych w szkole. Ważne jest ustalenie kroków, które będą cenne przy zachowaniu porządku, ale też odciążą pedagoga od rozwiązywania wszystkich spraw, które się kumulują.

Jest bardzo dużo problemów, które może rozwiązać wychowawca.

KROK 1: Rozmowa z wychowawcą.

KROK 2: Interwencja pedagoga.

Zajmuje się trudnymi sprawami uczniów. Niejednokrotnie są to sprawy, które wymagają interwencji doświadczonego psychologa czy psychiatry. Jednak bardzo często droga dojścia do rozwiązania problemu jest długa i wyboista. Dlatego warto wszelkie trudne sytuacje rozwiązywać zespołowo. Jeśli w szkole nie ma psychologa można, a nawet trzeba poprosić o wsparcie psychologa z poradni z którą współpracuje szkoła. Tacy psycholodzy są w stanie zapewnić wsparcie merytoryczne.

Kontakt z instytucjami w sprawie poszczególnych uczniów.

Kiedy dana rodzina objęta jest dozorem kuratora, wtedy pedagog szkolny kontaktuje się z przydzielonym kuratorem. W przypadku asystenta i pracownika socjalnego taki kontakt jest nawiązywany z MGOPS lub MOPS.

Zajmowanie się dokumentacją z poszczególnymi instytucjami w sprawie konkretnych uczniów.

Prowadzenie zajęć z uczniami objętych pomocą p.p w zależności od uprawnień. Pedagodzy z reguły prowadzą zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno- społeczne.

Inne zajęcia wynikają z posiadanych uprawnień: np. korekcyjno-kompensacyjne czy TUS.

Prowadzenie zajęć pedagogicznych na określone tematy według potrzeb konkretnej klasy i występujących w niej problemów. Współorganizowanie także zajęć dla konkretnych klas, które usprawnią proces wychowawczy.

Dodatkowe zadania, które warto wprowadzać w toku roku szkolnego:

- współprace z fundacjami i włączanie się w działania *
- zorganizowanie działania w szkole o charakterze pomocowym*
- organizowanie działań o charakterze profilaktycznym i z zakresu zdrowia psychicznego w myśl jednego z postulatów wpisanych do zaleceń odnośnie polityki oświatowej

cyt. „*wychowanie do życia w rodzinie oraz ochrona i wzmacnianie zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży*” cyt. pochodzi ze strony

<https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/podstawowe-kierunki-realizacji-polityki-oswiatowej-panstwa-w-roku-szkolnym-20222023> [odczyt z dnia 20.07.2022r]

Powyższe wymienione zadania nie do końca wpisują się w zadania, o których wspomina rozporządzenie w kontekście pedagogów/ psychologów. Wiele zadań z rozporządzenia odnosi się bardziej do psychologów. Pojawia się w nich diagnozowanie, mediacja, co w ogóle nie wpisuje się w kompetencje pedagoga.

Odniosę się trochę krytycznie do rozporządzenia, gdyż teoretycznie na nim opiera się nasz zakres obowiązków. Zadania pedagoga połączone z obowiązkami psychologa szkolnego wprowadzają zamieszanie i sami powinniśmy rozdzielać je. Omówię jeden punkt, który w moim odczuciu jest szkodliwy dla pedagoga

-,*inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych*”; (cyt. pochodzi z rozporządzenia)

Do prowadzenia mediacji niezbędne są potrzebne kwalifikacje. Nie powinniśmy nazywać rozmowy mediacją, gdyż ona charakteryzuje się specjalnymi technikami, a ich nie będziemy używać przy rozmowie, jeśli nie znamy ich (wyjątek, gdy jesteśmy wykształconymi mediatorami).

Dodatkowo sytuacje kryzysowe rozumiem jako sytuacje bardzo trudne i na pewno pedagog bez uprawnień terapeuty (nawet nie psycholog) nie będzie w stanie móc udzielić fachowej pomocy. To może być niebezpieczne dla obydwu stron. Sytuacje kryzysowe to sytuacje złożone wymagające fachowej wiedzy i niesamowitych kompetencji. Dlatego ważne jest dbanie o własne granice oraz rozeznanie własnych możliwości.

***W jakie fundacje warto się włączyć?**

Zapewne w ciągu roku będzie kontaktować się ze szkołą wiele różnorodnych instytucji. Z doświadczenia wiem, że pomaganie lokalnym fundacjom jest bardzo cenną inicjatywą dla obydwu stron. Jednak warto pamiętać o tym, że pomaganie to nie tylko zbiórki pieniędzy. Nawet to nie one powinny być najważniejsze, gdyż warto, aby uczniowie podzielili się własnymi zasobami.

Świetnym pomysłem może być „Giełda talentów szkolnych” na rzecz której uczniowie tworzą swoje własne wyroby, rękodzieła (rysunki, biżuterie etc.) w zależności od pomysłu i posiadanego talentu. Najlepiej angażować uczniów w coś, za co będą odpowiedzialni i gdzie będą mogli przekazać własne zasoby. Takie „fanty” mogą być sprzedawane na giełdzie w określonym dniu, a środki przekazane na szczytny cel.

Zawsze warto czytać opinie różnorodnych fundacji ogólnopolskich. Niektóre działają bardzo niesprawnie w kontakcie z placówkami szkolnymi, co nie jest miłym doświadczeniem, kiedy angażowana jest cała społeczność.

Dwoistość pracy pedagoga szkolnego

LUDZIE

- rozwiązywanie problemów
- rozmowy z rodzicami
- interwencje
- zajęcia pedagogiczne
- warsztaty, spotkania dla rodziców i nauczycieli
- kontakt z przedstawicielami różnych instytucji

DOKUMENTY

- opinie, orzeczenia (koordynowanie dokumentacji)
- informacje o uczniach na prośbę osób/ instytucji
- dzienniki
- program wychowawczo- profilaktyczny
- dokumenty w ciągu roku: raporty o stanie uczniów korzystających z pomocy p.p, wnioski w planu pracy etc.

Napisałam o tym powyżej, dlatego, że w tej pracy warto pamiętać, że pedagog często pracuje z ludźmi w bliskim kontakcie jak i na biurka pedagoga trafią też stopy dokumentów z różnych instytucji. Praca jest na pewno różnorodna, więc jeśli ktoś nie lubi monotonii to świetnie się odnajdzie.

Ludzie:

Praca pedagoga jest pracą bardzo często interwencyjną, a interwencja jest jedną z najbardziej obciążających psychicznie form pomocy. Bardzo, bardzo ważne jest dbanie o swój własny dobrostan psychiczny! Można poszukać grup wsparcia, własnej superwizji czy terapii własnej.

Refleksja własna:

Pracę pedagoga podejmowałam zarówno przed odbywaniem superwizji jak i w jej trakcie. Taki wgląd pozwolił mi oddzielać moje emocje od emocji dzieci, zobaczyć różne aspekty sprawy i spojrzeć na problem z różnych perspektyw, co jest ważne dla pracy pedagoga. Zachęcam, aby dbać o własne dobro i zasoby, które sukcesywnie w ciągu roku będziemy rozdawać innym.

Tutaj warto rozeznaczyć w sobie na ile my możemy pomóc, a na ile już musimy oddać to i powierzyć w ręce osób bardziej wykwalifikowanych.

Absolutnie nie jest dobre tzw. „nachalne wspieranie”. Niejednokrotnie rodziny zmagają się z przeróżnymi trudnymi sprawami. Czasem z dobrego wykazuje się inicjatywę pomocy. „Prowadzenie za rękę” może jeszcze pogłębić problem. Rodzice muszą znaleźć w sobie siłę i motywację, aby poprawić sytuację. Wielu rzeczy się po prostu za nich nie zrobi. Terapia jest najskuteczniejsza, gdy motywacja wynika z wewnątrz osoby. Oczywiście można wszystko wypracować i zmienić, ale aby zmienić swoją sytuację trzeba wykazać się wysiłkiem.